

SOCIAL RELATIONS IN YOUNG FAMILIES: PROBLEMS AND THEIR SOLUTION

Hasan Imamnazarov

Independent researcher

Institute for the Study of Youth Problems and Training of Prospective Personnel

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: young family, social attitude, roles, adaptation, stability, social institution, communication, culture.

Received: 26.12.24

Accepted: 28.12.24

Published: 30.12.24

Abstract: In this article, family relations in young families, important state policy priorities related to the institution of the family, problems observed in family relations and their solutions are studied, as well as adaptation to roles in a young family, current issues of forming relationships with parents, and child upbringing of young family members. activities of development of order, rules of etiquette and culture of communication and agreement were analyzed.

YOSH OILALARDA IJTIMOYIY MUNOSABATLAR: MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMI

Hasan Imomnazarov

Mustaqil izlanuvchisi

Yoshlar muammolarini o'rganish va istiqbolli kadrlarni tayyorlash instituti

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: yosh oila, ijtimoiy munosabat, rollar, moslashuv, barqarorlik, ijtimoiy institut, muloqot, madaniyat.

Annotatsiya: Ushbu maqolada yosh oilalarda oilaviy munosabatlar, oila institutiga oid muhim davlat siyosatidagi ustuvor vazifalar, oilaviy munosabatlarda kuzatiladigan muammolar va ularning yechimi o'rganilgan, shuningdek, yosh oilada rollarga moslashuv, ota-onalar bilan munosabatlarni shakllantirishning dolzarb masalalari hamda yosh oila a'zolarining farzand tarbiyasiga doir tartib, odob – axloq qoidalarini va muloqot va kelishuv madaniyatini rivojlantirish faoliyati tahlil etilgan.

СОЦИАЛЬНЫЕ ОТНОШЕНИЯ В МОЛОДЫХ СЕМЬЯХ: ПРОБЛЕМЫ И ИХ РЕШЕНИЕ

Хасан Имамназаров

Независимый научный сотрудник

Института изучения проблем молодежи и подготовки перспективных кадров

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: молодая семья, социальная установка, роли, адаптация, устойчивость, социальный институт, общение, культура.

Аннотация: В данной статье изучаются семейные отношения в молодых семьях, важные приоритеты государственной политики, связанные с институтом семьи, проблемы, наблюдаемые в семейных отношениях и их решения, а также адаптация к ролям в молодой семье, актуальные вопросы формирования Проанализированы взаимоотношения с родителями, воспитание детей маленьких членов семьи, деятельность по развитию порядка, правил этикета и культуры общения и согласия.

KIRISH: Oila ijtimoiy hayotning abadiyligini, avlodlarning davomiyligini, boshlang'ich tarbiyaning uzluksizligini ta'minlaydigan, jamiyatning rivojlanishiga o'z ta'sirini ko'rsatadigan ijtimoiy guruhdir. Har bir inson oilada shakllanadi, rivojlanib kamol topadi. Oila mehribonlik, e'tibor va hurmat, birdamlik hamda mehribonlik manbai. Har bir rivojlangan jamiyat aynan shu qadriyatlarga suyanadi.

Mamlakatimiz mustaqilligining ilk kunlaridanoq oila instituti bilan bog'liq barcha masalalarga katta e'tibor qaratildi, farovon oilani barpo etish borasidagi islohotlar so'nggi yillarda ham izchil tus oldi. Xususan, O'zbekiston Respublikasida oilani mustahkamlash, yosh oilalarni qo'llab-quvvatlash, ularga zarur shart-sharoitlarni yaratish haqida g'amxo'rlik qilish masalasi davlat siyosati darajasiga ko'tarildi. Bugungi kunda milliy qadriyatlarga asoslangan va xalqaro huquq normalari va talablariga javob beradigan nikoh va oilaviy munosabatlar hamda oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlarni tartibga soluvchi qonunchilik bazasi doimiy ravishda takomillashtirilmoqda. So'nggi yillarda mamlakatimizda muvaffaqiyatli amalga oshirilayotgan davlat dasturlari oilani mustahkamlashga qaratilmoqda. Mamlakatimizda oilani qo'llab-quvvatlash va mustahkamlash maqsadida qator normativ-huquqiy hujjatlar, jumladan, O'zbekiston Respublikasida oila institutini mustahkamlash konsepsiyasi, "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq va imkoniyatlarning kafolatlari to'g'risida"gi Qonunlar, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oila va xotin-qizlarni tizimli qo'llab-quvvatlashga doir ishlarni yanada jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni qabul qilindi.

Butun dunyoda oila institutini rivojlantirish, oilalarni ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy qo'llab-quvvatlash va mustahkamlash borasida salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, mamlakatimizda ham bu boradagi ishlarni tizimlashtirish va samaradorligini yanada oshirishga doir xalqaro darajada Birlashgan Millatlar Tashkilotining Barqaror taraqqiyot maqsadlari doirasida, shuningdek, 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi doirasida rivojlantirish asosiy maqsad sifatida qaralgan. Taraqqiyot strategiyasida inson qadrini ulug'lashga yo'naltirilgan 7 ta ustuvor yo'nalishlar va yuzta maqsadning barchasining tag zahirida oilalarning ijtimoiy, iqtisodiy va ma'naviy barqarorligi, ularning tinchligi va farovonligini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan biri sifatida belgilangan. Shuningdek, ushbu taraqqiyot strategiyasining 70-maqsadi aynan "Yosh oilalarni ma'naviy va moddiy jihatdan qo'llab-quvvatlash, ular uchun munosib uy-joy va ijtimoiy maishiy sharoitlarni yaratish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar tizimini amalga oshirish", 71-maqсадda esa, "Oila, ta'lim tashkilotlari va mahallalarda ma'naviy tarbiyaning uzviyligini ta'minlash" kabi masalalarga alohida e'tibor qaratilgan.

Shunday ekan, yosh oilalarda ijtimoiy munosabatlar muammolari ko'p jihatdan oilaning yangi bosqichga o'tishi va yoshlarning oila hayotiga moslashuv jarayoni bilan bog'liq hodisa hisoblanadi. Bu muammolar ijtimoiy, iqtisodiy, madaniy va psixologik omillarga asoslangan bo'lib, ular oilaviy hayotning barqarorligiga ta'sir ko'rsatishi bilan birga endigini turmush qurgan yosh oilaning parokanda bo'lishiga olib kelishi ham mumkin. Ushbu masalalarni hal qilish orqali yosh oilalarning jamiyatda ijtimoiy moslashuvini va ularning barqarorligini ta'minlash davlat va jamoat tashkilotlarining oldidagi eng dolzarb sanalgan muhim vazifa hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI: O'zbekiston hukumati oila masalalariga davlat siyosati darajasida bajarilishi lozim bo'lgan ustuvor vazifa sifatida qaraydi. O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasining XIV bobi Oila, bolalar va yoshlar masalasiga qaratilgan bo'lib unga ko'ra konstitutsiyaning 76-moddasida "Oila jamiyatning asosiy bo'g'inidir hamda u jamiyat va davlat va jamiyat muhofazasidadir. Nikoh O'zbekiston xalqining an'anaviy oilaviy qadriyatlariga, nikohlanuvchilarning ixtiyoriy roziligiga va teng huquqligiga asoslanadi. Davlat oilaning to'laqonli rivojlanishi uchun ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy va boshqa shart-sharoitlar yaratadi" – deya aytib o'tilgan.

XX asr boshlaridagi ma'rifatparvarlik harakatining asoschilaridan biri Fitratning "Oila" asarida oila asosini to'g'ri qurish, oilada yosh avlodga jismoniy, aqliy va axloqiy tarbiya berish orqali mana shu turg'unlikdan qutilish, jamiyatni isloh qilish mumkinligini bayon qilgan. "Millat taqdiri mana shu millat vakillari yashagan oilaning holatiga bog'liqdir... Qayerda oila

munosabati kuchli intizomga tayansa, mamlakat va millat ham shuncha kuchli va tartibli bo‘ladi” – deb yozadi.

Oilani jamiyatning ravnaq topilishidash tutgan o‘rni va ishtirokini yanada oshirish, oilalarning huquqiy, ijtimoiy, iqtisodiy, ma‘naviy-axloqiy manfaatlarini va farovonligini yaxshilashni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashni kuchaytirish hamda izchil ta‘minlash maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti 1998 yilni «Oila yili» deb e‘lon qildi. Shunga asosan, oila manfaatlarini ta‘minlash borasida amalga oshiriladigan tadbirlar to‘g‘risida davlat dasturi ishlab chiqildi. O‘zbekiston Respublikasi xotin-qizlar qo‘mitasi huzurida Respublikasi «Oila» ilmiy-amaliy markazi tashkil etildi. Oilaviy hayot masalalarini huquqiy tartibga solishga bag‘ishlangan O‘zbekiston Respublikasining “Oila kodeksi” qabul qilingan.

Olimlar tomonidan yosh oila to‘g‘risida olib borilgan ilmiy izlanishlar va tadqiqotlar natijalari yangi maqom va munosabatlarni shakllantirishda yosh oilaning barqarorligi, asosan yoshlarning oilaviy hayotga tayyorligi bilan bog‘liqligini tasdiqladi. Farzandni tarbiyalashdagi yondashuvlar yosh oilalardagi munosabatlarning qanday barpo bo‘lganiga qarab shakllantiriladi.

Yosh oila mavzusida ilmiy tadqiqotlar olib borgan olim M.Inomova yosh oilaning quyidagi jihatlarini alohida ajratib ko‘rsatgan:

✚ Yosh oila o‘ziga xos va takrorlanmas ta’sirga ega;

✚ Yosh oilada bola uchun yoshlar o‘ziga xos “ko‘zgu” bo‘lib, ota-onaning shaxsiy namunasi, ibрати bola tarbiyasida muhim ahamiyat kasb etadi;

✚ Yosh oila o‘ziga xos hissiyotlar olamidan iborat bo‘lib, unda ijobiy va ba‘zan salbiy his-tuyg‘ular namoyon bo‘ladi;

✚ Yosh oila sharoitida oiladagi maishiy turmushda bolaning ishtirok etishi ham axloqiy tarbiyaning muhim omili sanaladi;

✚ Yosh oila – er-xotinlik, ota-onalik vazifalarini aks ettirishi lozim bo‘ladi.

Yosh oila a‘zolarining ijtimoiy munosabatlari ota-ona sifatida bir-biriga bo‘lgan muhabbati bolaga ta’sir ko‘rsatadigan asosiy tarbiyaviy omillardan biriga aylanishi mumkin.

Yosh oila rivojining har bir bosqichi bir funktsiyasining tugashi, boshqasining paydo bo‘lishi, uning a‘zolarining ijtimoiy faoliyatining o‘sib borish ko‘lami va tavsifi bilan bog‘liq hodisa hisoblanadi. Rus olimlaridan V.A.Slastenin, E.N.Isaevlarning fikricha, yosh oila jamiyat va shaxsga munosabati bo‘yicha muhim ijtimoiy ahamiyatga ega funktsiyalarni bajaradi. Ularning asarlarida yosh oilaning tuzilishiga, uning rivojlanish bosqichlariga va olib boriladigan ijtimoiy munosabatlariga hayot aylanish jarayonini tahlil qiladilar. Shuningdek, ular tomonidan yosh oilalarda oilaviy tizimning xususiyatlari o‘rganilib, shaxslararo munosabatlarni baholash borasi o‘z fikrlarini bayon etgan.

TADQIQOTNING USULLARI: Yosh oilalarda ijtimoiy munosabatlar mavzusini o'rganishda ilmiy tadqiqot metodologiyasida keng qo'llaniladigan usullardan foydalanildi. Mavzu yuzasidan yosh oilalar haqida pedagogik, iqtisodiy, huquqiy adabiyotlarni hamda statistik ma'lumotlarni qiyosiy-tanqidiy o'rganish va tahlil etish usulidan foydalanildi. Shuningdek, olimlarning ilgari surgan fikrlari, yosh oilalarining rivojlanishi bo'yicha bugungi kundagi muammolar va ularni hal etish imkoniyatlarni o'rganish uchun aralash usullardan foydalanildi. Ilmiy tahlil jarayonida umumlashtirish, taqqoslash ilmiy tadqiqot usullaridan hamda tahlil qilishda esa sintez va tahlil usullaridan keng foydalanildi.

NATIJALAR: Oila – kishilar hayotining eng muhim qismi, har bir fuqarolik jamiyatining tayanch nuqtasidir. Shaxs kamolotini ro'yobga chiqarishga asos bo'ladigan hamda uni ta'minlaydigan muhim omillardan biri yosh oilala a'zolarining oilaviy munosabatlar omilida namoyon bo'ladi. Yosh oilalarning ijtimoiy munosabatlarida mehr-muhabbatning yuzaga kelishi va hukm surishi uchun quyidagi shartlarning bo'lishi maqsadga muvofiqdir:

- Yosh oila a'zolarining bir-birini qadrlashi;
- Yosh oila a'zolarining bir-birlariga ishonishi va himoyalashi;
- Yoshlar yaqinlik, o'zaro yordam va o'y-fikrlarini o'rtoqlashish;
- mas'uliyatni his qilishlari (ota-onalarning o'z burch va mas'uliyatlarini his etishi);
- qiyinchiliklarga qarshi birgalikda kurashib, ularni hal qilishlari;
- o'zligini ifoda eta olish va baxtli yashash uchun munosib muhit yarata olish;
- sog'lom moddiy va ma'naviy hayotga ega bo'lishlari;

Yuqorida sanab o'tilgan ehtiyojlar yosh oila muhitida qondirilmog'i lozim. Keling dastlab mavzu yuzasidan "ijtimoiy munosabatlar" haqida to'xtalib o'tsak. *Ijtimoiy munosabatlar* – bu jamiyatdagi shaxslar yoki guruhlar o'rtasida shakllanadigan, ma'lum qoidalarga asoslangan hamkorlik va o'zaro ta'sir jarayonidir. Ular jamiyatning asosiy tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, insonlarning kundalik hayotida muhim o'rin tutadi. Ijtimoiy munosabatlar shuningdek, kishining iqtisodiy, siyosiy, madaniy va boshqalar jarayonida yuzaga keladigan turli xil barqaror o'zaro bog'liqliklar faoliyati va ularning ijtimoiy maqomlari hamda ijtimoiy rollarini amalga oshirish jarayoni ham tushuniladi. Ijtimoiy munosabatlar jamiyatda ijtimoiy norma va qadriyatlar asosida shakllanadi va o'zaro hurmat, manfaatlarni hisobga olish, shuningdek, mas'uliyat tamoyillariga tayanadi.

Yosh oilalarda ijtimoiy munosabatlar – bu yangi tashkil etilgan oilada ichki va tashqi ijtimoiy muloqot jarayonlari bo'lib, ular oilaning barqarorligi va jamiyatdagi o'rniga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Yosh oilalar oila a'zolari o'rtasidagi o'zaro muloqotdan tashqari, kengroq ijtimoiy guruhlar (qarindoshlar, qo'shnilar, ish joyi, jamiyat) bilan ham muloqotga kirishadi. Bu

munosabatlar oilaning ijtimoiy va psixologik barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi, biroq ular bilan bog'liq qator muammolar ham mavjud. Bular:

1. Yosh oila a'zolarida o'zaro muloqotning yetarli bo'lmashligi:

a) Yosh oilalar, ayniqsa, yangi qurilganlar, bir-birining ehtiyojlari va qarashlarini yetarli darajada tushunmasliklari;

b) Oila qurish yangi hayot tarzi va mas'uliyatlarni olib keladi, bu esa yosh oilalarda stress va tushkunlikni yuzaga keltirishi;

c) Muloqot yetishmasligi va muammolarni hal qilishda tajriba yo'qligi mojarolarga olib kelishi;

d) Oila a'zolari o'rtasidagi muloqotdagi kamchiliklar nizolar va tushunmovchiliklarga olib keladi.

2. Yosh oila a'zolarining qarindoshlar bilan bog'liq muammolar:

a) Ota-onalar yoki boshqa qarindoshlarning yosh oilaning ichki hayotiga aralashuvi;

b) Yosh oilalar ko'pincha er-xotinlarning ota-onalari bilan yaqin aloqada yashaydi. Bu esa qarindoshlar bilan o'zaro tushunmovchilik va mojarolarni yuzaga keltirishi;

c) Ota-onalarning oilaviy qarorlarga aralashuvi yosh oilaning mustaqilligiga to'sqinlik qilishi;

d) Yosh oilalarning qarindoshlar bilan munosabatlarni boshqarishda qiyinchiliklarga duch kelishi.

3. Yosh oilalardagi moliyaviy muammolar:

a) Yosh oilaning barqaror iqtisodiy holatga ega emasligi moliyaviy bosimni kuchaytiradi, bu esa ular o'rtasidagi ijtimoiy munosabatlarga salbiy ta'sir ko'rsatadi;

b) Yosh oila a'zolarining daromadlari past bo'lishi yoki barqaror ish o'rinlarining yo'qligi moliyaviy qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi;

c) Uy-joy masalasi, yosh oilalarning aksariyati ijarada yashaydi yoki o'z uyini sotib olish imkoniyatiga ega emas.

4. Yosh oilalarning oilaviy rollarga moslashuv:

a) Er-xotin o'rtasida oilaviy rollarni taqsimlashda kelishmovchiliklar paydo bo'lishi;

b) An'anaviy va zamonaviy qarashlar o'rtasidagi qarama-qarshiliklar, masalan, kim asosiy daromad keltiruvchi yoki kim uy yumushlarini bajarishi kerakligi haqidagi tushunchalar.

5. Farzand tarbiyasi bilan bog'liq muammolar:

a) Farzand tug'ilishi bilan yosh oilaning moddiy va psixologik yuklari oshishi;

b) Farzand tug'ilgandan keyin er-xotin o'rtasidagi munosabatlar o'zgarishi, bu esa yangi mas'uliyatlarni taqsimlashda qiyinchiliklar keltirib chiqarishi;

c) Yosh oilalar farzand tarbiyasida tajriba va bilim yetishmasligidan aziyat chekishi;

d) Farzand tarbiyasi va mas'uliyatni bo'lishish masalasida er-xotin o'rtasida kelishmovchiliklar yuzaga kelishi;

6. *Yosh oila va jamiyat o'rtasidagi ziddiyatlar:*

a) Yosh oilalarning jamiyatdagi faoliyatida qarama-qarshiliklar va kamsitilish holatlari uchrashi;

b) Uy-joy masalalari va ijtimoiy yordamdan foydalana olmaslik muammosi kabilarni kiritib o'tishimiz mumkin.

MUHOKAMA: Bugungi kunda yosh oilalarda ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirish borasida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, oilalarning mustahkamligi va jamiyatdagi o'rnini ta'minlashning yangicha yechimi sifatida oilalarda sog'lom ijtimoiy aloqalar o'rnatish, oilaning ichki muhitini yaxshilash, jamiyat bilan bo'lgan o'zaro ta'sirni mustahkamlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayon davlat va jamiyat tomonidan amalga oshiriladigan qo'llab-quvvatlash vositalari bilan yanada samarali amalga oshiriladi deb o'ylaymiz.

Hozirda yosh oilalardagi ijtimoiy munosabatlarda kuzatilayotgan muammolarni hal etishda yosh kelin-kuyovlarimizga er-xotinlik vazifalarini xususan nikohni buzilishiga sabab bo'ladigan masalalarni mukammal tushuntirish ishlari olib borilishi lozimdir.

Yosh oilalarda har tomonlama sog'lom muhitni qaror toptirishda, ulardagi ijtimoiy munosabatlarni tartibga solishda quyidagi ijtimoiy, iqtisodiy, pedagogik-psixologik, ma'naviy-madaniy mezonlarga amal qilishni tavsiya sifatida maqsadga muvofiq deb yondashishimiz mumkin:

✓ Yosh oilalarni qo'llab-quvvatlash uchun davlat tomonidan maxsus dasturlar joriy etish ishlari ko'paytirilishi kerak, masalan, uy-joy sotib olish uchun subsidiyalar, soliq imtiyozlari yoki arzon kreditlarda;

✓ Yosh oilalarga barqaror daromad manbalari yaratish uchun bandlik va tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari tashkil etilishi zarur;

✓ Er-xotinlar bir-birining huquq va mas'uliyatlarini hurmat qilishlari, o'zaro rollarni ochiq muloqot orqali taqsimlashlari kerak;

✓ Oilaviy psixologlar va maslahat markazlaridan foydalanish oilaviy rollarga moslashuvni osonlashtirish;

✓ Yosh oilalar o'z oilaviy mustaqilligini saqlash uchun ota-onalar bilan sog'lom chegaralarni o'rnatishlari kerak;

✓ Qarindoshlar bilan o'zaro hurmat va o'zaro yordam tamoyillariga asoslangan munosabatlar rivojlantirilishi lozim;

✓ Yosh oilalar uchun farzand tarbiyasiga oid maxsus seminarlar va treninglar tashkil etilishi;

- ✓ Farzandlar bilan vaqt o'tkazish va ularning rivojlanish ehtiyojlarini tushunishga e'tibor qaratish;
- ✓ Yosh oilalar uchun psixologik yordam ko'rsatadigan xizmatlar va maslahat markazlarini tashkil qilish;
- ✓ Stressni boshqarish uchun oilaviy dam olish, sport va boshqa birgalikdagi faoliyatlarga vaqt ajratishi;
- ✓ Er-xotinlar o'rtasidagi ochiq va sog'lom muloqotni rag'batlantirish va bu orqali muammolarni hal qilish va tushunmovchiliklarni oldini olish mumkin deb bilamiz. Shunda har bir oila mustahkam, tinch-totuv, osoyishta va albatta baxtli hayot kechiradilar.

XULOSA: Yosh oilalarda ijtimoiy munosabatlar muammolari jamiyatning rivojlanish darajasi, iqtisodiy sharoitlar va madaniy qadriyatlarga bog'liq. Ushbu muammolarni hal qilish uchun davlat, jamiyat va oila darajasida har tomonlama qo'llab-quvvatlash tizimini yaratish muhimdir. Barqaror va baxtli yosh oilalar jamiyatning ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Zero, Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek, "Biz uchun muqaddas bo'lgan oila asoslarini yanada mustahkamlash, xonadonlarda tinchlik – xotirjamlik, ahillik va o'zaro hurmat muhitini yaratish, ma'naviy – ma'rifiy ishlarni aniq mazmun bilan to'ldirishdan iborat bo'lmog'i zarur" – deya ta'kidlab o'tganlar.

Xulosa qilib aytganda, oilaning zimmasiga ulkan va mas'uliyatli ijtimoiy missiya yuklangan bo'lib, oilada ota va onaning shaxsiy va ijobiy namunasi solih va soliha farzandlarning kamolotga yetkazish ekani ayondir. Yosh oilalarda ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirish uchun davlat, jamiyat va oilaning o'zaro hamkorligi muhimdir. Ichki muloqotni yaxshilash, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va jamiyat bilan uyg'un aloqalarni rivojlantirish oilaning mustahkamligiga, farovonligiga va jamiyatdagi ijobiy mavqeiga xizmat qiladi. Shu yo'nalishda amalga oshiriladigan har bir chora oilalarning baxtli va barqaror hayot kechirishi uchun asos bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2017-yil 14-yanvar kuni O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining mamlakatimizni 2016-yildagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlarini har tomonlama tahlil qilish hamda respublika hukumatining 2017-yil uchun iqtisodiy va ijtimoiy dasturi eng muhim yo'nalishlari va ustuvor vazifalarini belgilashga bag'ishlangan kengaytirilgan majlisdagi nutqi.
<https://kun.uz/news/2017/01/16/mirzieev-eslarni-aellarni-dardi-bilan>;
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, O'zbekiston; Toshkent – 2023: 28-bet;
3. Lex.uz O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida oila institutini mustahkamlash

konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" 2018-yil 27-iyundagi PQ-3808-son Qarori.
<https://lex.uz/docs/-3797625>

4. Lex.uz O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi O'zbekiston Respublikasining "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq va imkoniyatlarning kafolatlari to'g'risida" 2019-yil 2-sentabrdagi O'RQ-562-son Qonuni. <https://lex.uz/docs/-4494849>

5. Lex.uz O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oila va xotin-qizlarni tizimli qo'llab-quvvatlashga doir ishlarni yanada jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" Farmoni, 2022-yil 7-mart, № 06/22/87/0198
<https://lex.uz/docs/-5899498>

6. Lex.uz O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi 2022-yil 28-yanvar, PF-60 sonli Farmoni,
<https://lex.uz/uz/docs/-5841063>

7. Fitrat Abdurauf. "Oila va oilani boshqarish tartiblari". T. "Ma'navaat", 2000; 166-bet.

8. Inomova M. Oilada bolalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 1999. – 20-21-betlar.